

УДК 502.11:352.07-043.86(477.53)

**ВАЖЕЛІ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРИ РОЗРОБЛЕННІ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ
ГРОМАД (НА ПРИКЛАДІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

Смоляр Н. О.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

smolarnat@ukr.net

У відповідності з адміністративно-територіальною реформою в Україні в межах Полтавської області було утворено чотири райони (Полтавський, Миргородський, Лубенський та Кременчуцький) замість 25 та 60 територіальних громад із 61 запланованих [5]. Для кожної громади розробляється Стратегічний план – довгострокова програма (орієнтовно на 8-12 років) досягнення громадою самостійно поставленої мети. Стратегічний план складається зі Стратегії розвитку громади та Плану реалізації Стратегії. Стратегія розвитку громади (Стратегія) – це концептуальний документ, що містить Бачення майбутнього, Напрями розвитку, та цільовий блок з ряду Стратегічних та Оперативних цілей. Стратегічне планування – це здійснення усвідомленого вибору: цілей; засобів вирішення проблем (та/або реалізації можливостей); та бажаного «сценарію» подій (бажаної «траєкторії» змін) з можливістю свідомо впливати на цей «сценарій» протягом його реалізації [5]. Такі документи були створені й для громад Полтавської області, здебільшого на 2022-2027 роки.

Оскільки до розроблення цих стратегічних документів долучалися різні виконавці – від вищих навчальних закладів, до приватних та громадських організацій, можливість відходження від оптимального алгоритму призвів до суттєвої різниці змісту в деяких позиціях між цими документами, зокрема стосовно питань і проблем біорізноманіття, його збереження, врахування екосистемних послуг довкілля та його компонентів. У випадках, якщо така інформація й наявна в документі, то виникають питання щодо її об'єктивності, наповнення й достовірності. Ці питання часто для різних громад надаються однаково, оскільки через відсутність даних сучасних досліджень або їх не врахування, розробники використовують матеріали, які стосуються в цілому області чи окремих природно-заповідних об'єктів, які за характеристикою природних умов та деяких показників біорізноманіття накладаються не коректно на територію всієї громади.

Нами проведений попередній аналіз розроблених стратегій розвитку громад Полтавської області з презентабельною вибіркою їх для кожного з чотирьох адміністративних районів області, зокрема, де кількість об'єктів природно-заповідного фонду становить більше 10. Результати його свідчать про те, що в стратегіях розвитку у відповідних частинах документів розробниками все ж надається коротка інформація про природні умови території та в загальному про корисні копалини, здебільшого – інформація в Wikipedia. Практично у всіх стратегіях відсутня достовірна й сучасна інформація про біорізноманіття території громади – флору, фауну, рослинність, рослинний покрив, а також про рідкісні види та угруповання, біотопи та стратегію їх збереження.

На нашу думку, в стратегіях розвитку громад цьому питанню слід надавати належної уваги. Доцільно сфокусуватись на показниках біорізноманіття території громади – флори, фауни, рослинності, рослинного покриву, рідкісних видах та угрупованнях, біотопах, а також соціологічному розподілу цих показників – скільки видів біорізноманіття включено до Світового Червоного списку, до Європейського Червоного списку, до Червоної книги України, регіонального списку, додатків Бернської конвенції тощо; щодо рідкісних фітоценозів – до Зеленої книги України; щодо біотопів – до охоронних списків (резолюцій) європейського рівня.

Важливим показником стану охорони природи будь-якого регіону (природного чи адміністративного) є показник його заповідності. Це ж стосується й територіальних громад як найменших адміністративних одиниць. За результатами аналізу цього показника для територіальних громад Полтавської області було встановлено, що він дуже відрізняється: від 15-

17% до менше одного %, а в трьох громадах [1-2] – об’єкти природно-заповідного фонду взагалі відсутні при наявності відповідних ресурсів і можливостей. У реакцію на такий стан нами вже в 2021 році було проведено відповідні роботи щодо обґрунтування доцільності створення природно-заповідних об’єктів в Лубенському районі, що сприяло створенню в цьому році ландшафтного заказника місцевого значення «Устивицький». І таку роботу слід проводити в кожній громаді, якщо навіть показник заповідності для неї є показовим, бо головне – зберегти аборигенне біорізноманіття на локальному рівні – важливий ресурс біосфери та індикаційний показник стану навколишнього природного середовища.

Інформація про біорізноманіття є важливою й такою, що характеризує можливості громади й визначає значною мірою вектор її розвитку. До того ж, проблеми збереження, відновлення та охорона біорізноманіття є одним із важливих аспектів екологічної компоненти сталого розвитку громад, що передбачає також збереження екосистем (забезпечення умов існування біосфери та збереження біорізноманіття), раціональне використання ресурсів (задоволення потреб сьогодення без вичерпання природних ресурсів для майбутніх поколінь) і гармонію з природою: (створення умов для коеволюції населення громади й природи).

Література:

1. Голік Ю. С., Смоляр Н. О., Остапенко П. О., Чепурко Ю. В. *Особливості розподілу територій і об’єктів природно-заповідного фонду Полтавської області в умовах нового адміністративно-територіального устрою України. Екологічні науки. 2021. Вип.6 (39). С. 171–177.*

2. *Природно-заповідний фонд Полтавської області : реєстр-довідник ; автор і укл. Н.О. Смоляр. Полтава : ШвидкоДРУК, 2014. с.*

3. *Адміністративно-територіальна реформа в Україні* //uk.wikipedia.org/wiki/Адміністративний_устрій_України

4. *Методичні рекомендації щодо стратегічного планування в громадах. Проект «Впровадження інструментів ефективного муніципального менеджменту та правнича допомога громадам» (за підтримки Програми «U-LEAD з Європою») // <https://www.hromady.org/wp-content/uploads/2021/02-СП-ОТГ-скороч-2018-5.pdf>*

УДК 528.22

СПЕКТРАЛЬНИЙ АНАЛІЗ НАХИЛУ ЗЕМНОЇ ПОВЕРХНІ ЗІ СПОСТЕРЕЖЕНЬ ДВОМА КОМПЛЕКТАМИ РІВНЕВИХ НАХИЛОМІРІВ ПОБЛИЗУ ПОЛТАВИ ЗА ПЕРІОД 2010-2016 РР.

Тищук М.Ф.

*Полтавська гравіметрична обсерваторія
Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України
tmfpg@gmail.com*

Вступ. Вивчення динаміки поверхневого шару землі є важливим науковим завданням, так як в ньому знаходяться постаменти для більшості геофізичних, геодезичних і астрономічних спостережень. Для його вирішення ми виконуємо визначення довготривалих змін нахилу земної поверхні на станції сумісних спостережень, створеній на базі лабораторного корпусу радіотелескопа УРАН-2 в с. Степанівка за 20 км від Полтави. Для цього використовуються два комплекти нахиломірів конструкції Соколова Б.О. з односекундними астрономічними рівнями.